

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1554

av Caroline Szyber och Désirée Pethrus (KD)

Kurdernas situation

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige även framgent, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör lyfta fram frågan om kurdernas situation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige även framöver, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör vara drivande i arbetet med att få till stånd en fredlig och för båda parter tillfredsställande lösning mellan den turkiska regeringen och den kurdiska befolkningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skydda civila i Kobane enligt FN-principen om skyldighet att skydda, responsibility to protect (R2P).

Kurdernas historia

Kurderna som folkgrupp har en lång historia. Landet Karda nämns redan år 3000 f.Kr. av sumerna. De lever idag huvudsakligen i Iran, Irak och Syrien men främst i Turkiet. Det finns även kurdiska minoriteter i Libanon, Armenien, Azerbajdzjan och under senare år lever många även i Europa och i USA. Deras språk, kurdiska, är en viktig sammanhörande faktor och vikten av att få tala språket återkommer ofta i kurdernas kamp för sina rättigheter.

Halabja

Kurderna är ett folk som länge kämpat för sina rättigheter. De har också drabbats av våld och övergrepp från de stater där de finns. Alla minns nog Halabja. Det var ett folkmord som ägde rum mot kurderna den 16 mars 1988 i Irak. Över tjugo år har passerat men de hemska minnena består. Det var folkmord på beställning. Bödeln var ”Kemiske Ali”, eller Ali Hassan al-Majid som är hans rätta namn. Attacken mot Halabja var en del av den så kallade ”Anfalkampanjen” som pågick i över ett halvår. Kampanjens mål var att utplåna alla kurder i Irak. I Halabja miste 5 000 personer sitt liv, majoriteten kvinnor och barn. Totalt mördades 182 000 kurder runt om i Irak och över en miljon kurder tvingades på flykt.

PKK

Kurdernas självständighetssträvanden har pågått under lång tid med uppror och 1978 bildades PKK som utfört väpnade attacker inne i framförallt Turkiet. PKK klassas som terrororganisation internationellt av flera stater och organisationer som Turkiet, USA, EU och Nato. Under Turkiets närmande till EU började förtrycket av kurderna att minska och de började få del av vissa rättigheter som tillkommer minoriteter enligt Europarådets ramkonvention. Därmed har också PKK:s aktivitet minskat.

Minoritetens rättigheter

Den förbättrade situationen i Turkiet gav minoriteter rätt till stöd och skydd för att bevara och utveckla sin kultur och sitt språk. Även FN:s artikel 27 om medborgerliga och politiska rättigheter anger att etniska, språkliga eller religiösa minoriteter ska ha rätt att utveckla sin kultur. Det finns ett förbud mot diskriminering och skyldigheter för stater att positivt stödja minoriteters strävanden att bevara sin särart. Man har rätt att få lära sig sitt modersmål och få undervisning i detsamma. Och även om man tillåtit privatundervisning i kurdiska så läggs många kurser ner på grund av byråkratiska restriktioner.

I samband med att Turkiet lättade något på förtrycket, ökade kurdernas minoritetsrättigheter och många hoppades att det skulle gå i rätt riktning och att PKK kunde lägga ner sin kamp. Många kurder när inte längre drömmen om ett eget land, utan vill ha rätt till regionalt självstyre och att få utveckla sin egen kultur och sitt eget språk, i enlighet med olika konventioner. I irakiska Kurdistan har kurderna ett utvecklat självstyre och det är en region som idag är mer säker än övriga Irak. Kurderna har fortfarande många utmaningar i att utveckla Kurdistan till en självstyrande region, bland annat i att motverka korruption, förbättra kvinnors rättigheter och bekämpa det

hedersrelaterade våldet. Kurdistan är ändå en region som många kurder är stolta över och där investeringar och utveckling trots allt går i positiv riktning.

Trots allt det förtryck som finns gentemot kurderna så kan inte omvärlden blunda för att det bara i Turkiet bor cirka 19 miljoner kurder. De utgör hälften av den kurdiska världsbefolkningen och utgör cirka 30 procent av Turkiets befolkning. Omkring 30 procent av ledamöterna i parlamentet är kurder och samma andel anges finnas som toppledare i näringslivet.

Situationen för mänskliga rättigheter i Turkiet

Trots alla positiva signaler som tidvis har kommit i Turkiet gentemot kurderna så drabbas utvecklingen av ständiga bakslag. De senaste åren har Turkiet fängslat parlamentsledamöter, professorer, studenter och lokalpolitiker. Andelen fängslade journalister är bland de högsta i världen. Många fängslas på mycket lösa grunder där bevisen är bristfälliga. Den akademiska friheten har satts på undantag, då flera som arbetar med ämnesområden som berör kurdernas rättigheter, har fått se sina karriärer spolieerade.

Enligt UD:s rapporter har ett antal polisutredningar och rättegångar initierats gentemot representanter för det kurdiska partiet BDP, inklusive en rad borgmästare misstänkta för samröre med den i Turkiet illegala organisationen KCK, som av myndigheterna anses vara en del av terrororganisationen PKK. På grund av strider mellan PKK och den turkiska militären finns cirka en miljon internflyktingar varav många lever i fattigdom. Deras återvändande försvåras av bristande infrastruktur, dispyter om äganderätt till mark, landminor och i vissa fall motstånd från de så kallade byvakterna (den av staten avlönade lokala milisen).

Kurdernas kamp för sina rättigheter pågår ständigt. Ändå görs väldigt lite från världssamfundet i syfte att öka trycket på de länder de bor i. Sverige och EU kan göra mer för att uppmärksamma kurdernas situation och se till att det blir en mer varaktig lösning för kurderna, där inte militär våld för sig på civilbefolkning men inte heller använder som i vissa fall rapporterats, kemiska vapen mot PKK.

Sverige prioriterar i sin utrikespolitik mänskliga rättigheter och demokrati. Vi bör öka våra ansträngningar att lyfta kurdernas situation i alla de sammanhang som det är möjligt.

Många förväntar sig att vi ska höja vår röst för bör i olika sammanhang öka trycket i de kontakter Sverige har direkt gentemot Turkiet. Det handlar om att se till att kurder garanteras grundläggande rättigheter i grundlagen – en fråga som är viktig när man nu diskuterar Turkiets konstitution. Sverige bör också påverka EU och dess utrikestjänst att

öka ansträngningarna att försöka få till stånd en fredlig lösning av kurdfrågan med fredssamtal mellan PKK och den turkiska regeringen.

Folket från Nineveslätten

Den senaste tidens attacker mot assyrier, syrianer och yezidier i norra Irak är förskräckande. IS våldsamma framfart med mord, våldtäkter och halshuggningar visar på en total hänsynslöshet. När de angrep staden Mosul fick människor fly för sina liv och många har sökt sig till de kurdiska områdena i norra Irak. KRG, den kurdiska regionala regeringen har visat stort mod genom att skydda civila från angrepp i Sinjarbergen dit många flydde men också genom att ge en tillflykt för alla de som sökt skydd i irakiska Kurdistan.

Kobane

Just nu pågår en belägring av och häftiga strider i den kurdiska staden Kobane i nordvästra Syrien. De kurder som bor i staden Kobane, med ca 400 000 invånare, har inte moderna vapen som kan stå emot den vapenarsenal IS tillskansat sig när man intog den irakiska staden Mosul. Situationen är mycket svår och över 150 000 civila har flytt in i Turkiet sedan IS angrepp startade i september. Turkiet har haft en motvilja mot att gå in och ge understöd för att försvara Kobane. Detta kan bero på att många av de stridande senare kan använda vapen inom PKK-gerillan. Även om PKK är terrorstämplat av USA, EU och Turkiet så måste världssamfundet skydda civila i Kobane enligt FN-principen om skyldighet att skydda, R2P. Det innebär att även om det egna landet, som här Syrien, inte ingriper eller anfäller civila, så har världssamfundet en skyldighet att skydda civila och se till att inte ett folkmord äger rum. Här måste Sverige, EU och världssamfundet göra mer. Sverige bör påverka FN att öka insatserna för en fredlig politisk lösning och utveckling av situationen för kurderna i de tre kurdiska kantonerna i nordöstra Syrien. Men det kan även bli nödvändigt för FN att ta beslut i säkerhetsrådet om en militär insats för att skydda civila. Sverige bör i så fall stödja FN.

Sverige har genom alliansregeringen bidragit med stort humanitärt stöd till flyktingar från Syrien, inklusive de som flyr från Kobane. Sverige har också gett stöd till de flyktingar som flytt från Nineveslätten in i norra Irak, där den kurdiska regionala regeringen styr. Det är viktigt att världssamfundet inte glömmer att skydda civila, var de än befinner sig.

Caroline Szyber (KD)

Désirée Pethrus (KD)